

EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 27.11.2013.
COM(2013) 822 final

2013/0408 (COD)

Prijedlog

DIREKTIVE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

o postupovnim jamstvima za djecu osumnjičenu ili optuženu u kaznenim postupcima

{SWD(2013) 480 final}

{SWD(2013) 481 final}

{SWD(2013) 492 final}

OBRAZLOŽENJE

1. KONTEKST PRIJEDLOGA

1. Cilj je ovog prijedloga Direktive Europskog parlamenta i Vijeća utvrditi zajedničke minimalne standarde u Europskoj uniji o pravima djece koja su osumnjičena ili optužena u kaznenom postupku i pravima djece koja su predmetom postupka na temelju Okvirne odluke 2002/584/PUP („postupak na temelju europskog uhidbenog naloga“).
2. U Stokholmskom programu¹ stavlja se naglasak posebno na jačanje prava pojedinaca u kaznenom postupku. U njegovoj točki 2.4. Europsko vijeće pozvalo je Komisiju da pripremi prijedloge kojima će se uspostaviti postupni pristup jačanju prava osumnjičenih i optuženih osoba utvrđivanjem zajedničkih minimalnih standarda prava na pošteno suđenje. Ta je mjera dio programa EU-a za prava djeteta kojem su pridonijeli Europski parlament, Odbor regija, Gospodarski i socijalni odbor i Vijeće Europe te ključne zainteresirane strane kao što su UNICEF i pravobranitelji za djecu u državama članicama².
3. Tri su mjere već donesene: Direktiva 2010/64/EU Europskog parlamenta i Vijeća o pravu na tumačenje i prevođenje u kaznenim postupcima³ u listopadu 2010., Direktiva 2012/13/EU Europskog parlamenta i Vijeća o pravu na informacije u kaznenom postupku⁴ i Direktiva 2013/48/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2013. o pravu na pristup odvjetniku u kaznenom postupku i u postupku na temelju europskog uhidbenog naloga te o pravu na obavješćivanje treće strane u slučaju oduzimanja slobode i na komunikaciju s trećim osobama i konzularnim tijelima tijekom trajanja lišenja slobode⁵. Mjere o pravu na privremenu pravnu pomoć za osumnjičene ili optužene osobe dok su lišene slobode predstavljene su kao paket zajedno s ovom inicijativom i Direktivom o jačanju određenih vidova pretpostavke nedužnosti i pravu biti nazočan na suđenju u kaznenom postupku.
4. Ovim se prijedlogom Direktive utvrđuju posebna minimalna pravila o pravima osumnjičenih ili optuženih osoba koje su djeca u kaznenom postupku. Time se promiče primjena Povelje, posebno članaka 4., 6., 7., 24., 47., i 48. oslanjajući se na članke 3., 5., 6. i 8. EKLP-a kako ju tumači Europski sud za ljudska prava koji u svojoj sudskoj praksi utvrđuje standarde o posebnim jamstvima za ranjive osobe, posebno djecu. U toj je sudskoj praksi, između ostalog, predviđeno da pravičnost postupka i pravo na pošteno suđenje zahtijevaju da je osoba sposobna shvatiti minimalne elemente postupka i da je sposobna sudjelovati i učinkovito ostvarivati prava uz zaštitu privatnosti. Pod tim uvjetima, u ovoj Direktivi treba biti izričito propisano jačanje postupovnih jamstava djece.
5. Ove bi se mjere trebale primjenjivati vodeći računa o najboljim interesima djeteta, kako je predviđeno u članku 24. Povelje o temeljnim pravima.

¹ SL C 115, 4.5.2010., str. 1.

² Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija, 15.2.2011., COM(2011) 60 završna verzija.

³ Direktiva 2010/64/EU o pravu na tumačenje i prevođenje u kaznenim postupcima (SL L 280, 26.10.2010., str. 1.).

⁴ Direktiva 2012/13/EU o pravu na informacije u kaznenom postupku (SL L 142, 1.6.2012., str. 1.).

⁵ Direktiva 2013/48/EU o pravu na pristup odvjetniku u kaznenom postupku i u postupku na temelju europskog uhidbenog naloga te o pravu na obavješćivanje treće strane u slučaju oduzimanja slobode i na komunikaciju s trećim osobama i konzularnim tijelima tijekom trajanja lišenja slobode (SL L 294, 6.11.2013., str. 1.).

6. Osumnjičene ili optužene osobe koje su djeca priznate su i prema njima se postupa s poštovanjem, dostojanstveno, profesionalno, na osoban i nediskriminacijski način, kad god su u kontaktu s nadležnim tijelom koje djeluje u okviru kaznenog postupka. Time bi se trebala olakšati reintegracija djece u društvo nakon iskustva u sustavu kaznenog pravosuđa. Prava propisana u ovoj Direktivi primjenjuju se na djecu ili optužene osobe na nediskriminacijski način, uključujući u odnosu na njihov status kao rezidenata.
7. Ova se mjera predstavlja zajedno s Preporukom Komisije o postupovnim jamstvima za ranjive osobe osumnjičene ili optužene u kaznenom postupku i za ranjive osobe na koje se primjenjuju postupci na temelju europskog uhidbenog naloga.
8. Prijedlog se temelji na članku 82. stavku 2. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU).
9. Pravo na učinkovit pravni lijek, pošteno suđenje i pravo na obranu predviđeni su u Povelji o temeljnim pravima Europske unije („Povelja“), u člancima 47. i 48., i u članku 6. Europske konvencije o temeljnim pravima („EKLJP“). Sposobnost učinkovitog ostvarivanja tih prava u velikoj mjeri ovisi o sposobnosti osumnjičene ili optužene osobe da prati i potpuno sudjeluje u postupku, što može biti ograničeno zbog dobi, nezrelosti ili invaliditeta. To znači da je u odnosu na djecu i ranjive odrasle osobe potrebno poduzeti posebne mjere kako bi se osiguralo da mogu učinkovito sudjelovati u postupku i imati koristi od prava na pošteno suđenje u istoj mjeri kao i druge osumnjičene ili optužene osobe.⁶
10. Budući da ne postoji zajednička definicija ranjive odrasle osobe i s obzirom na razmatranja povezana s načelima supsidijarnosti i proporcionalnosti, Komisija u ovoj fazi nije proširila opseg ove Direktive na ranjive odrasle osobe. Umjesto toga, Komisija će donijeti Preporuku u kojoj će pozvati države članice da uspostave niz jamstava za ranjive osobe.

2. REZULTATI SAVJETOVANJA SA ZAJNTERESIRANIM STRANAMA I OCJENE UČINKA

11. Tri sastanka sa stručnjacima održana su 23. rujna 2011., 26. travnja 2012. i 11. prosinca 2012. Predstavnici država članica te skupina stručnjaka koja se sastojala od predstavnika Vijeća Europe, Međunarodnog udruženja sudaca za mlade i obitelj, Ujedinjenih naroda, medicinskih i pravnih stručnjaka specijaliziranih za predmete s djecom razgovarali su o mjerama koje bi se mogle poduzeti na razini EU-a u cilju povećanja zaštite djece i ranjivih odraslih osoba u kaznenim postupcima.
12. Komisija je provela ocjenu učinka kako bi podržala taj prijedlog. Izvješće o ocjeni učinka dostupno je na <http://ec.europa.eu/governance>.

3. PRAVNI ELEMENTI PRIJEDLOGA

Članak 1. – Predmet

13. Predmet je Direktive propisati minimalna pravila u vezi s pravima osumnjičenih ili optuženih osoba u kaznenom postupku koje su djeca i pravima djece koja su predmetom „postupka na temelju europskog uhidbenog naloga.“

⁶ Načelo na osnovu kojeg Europski sud za ljudska prava ocjenjuje moguću povredu članka 6. EKLJP-a u vezi s osumnjičenim ili optuženim osobama koje se mogu smatrati ranjivima bilo je je li osoba može „učinkovito sudjelovati“ na suđenju.

Članak 2. – Područje primjene

14. Direktiva se primjenjuje na djecu što znači osobe mlađe od 18 godina u trenutku kada su osumnjičene ili optužene da su počinile kazneno djelo od okončanja postupka.
15. Ova Direktiva ne utječe na nacionalna pravila o dobi kada se djeca mogu smatrati kazneno odgovornima. To je dob kada dijete postaje kazneno odgovorno za svoje postupke.
16. U određenim državama članicama protiv djece koja su počinila djelo koje se smatra kaznenim djelom ne pokreće se kazneni postupak u skladu s nacionalnim pravom već drugi oblici postupaka koji bi mogli dovesti do nametanja određenih restriktivnih mjera (na primjer, mjera zaštite, obrazovnih mjera). Takvi postupci nisu obuhvaćeni ovom Direktivom.

Članak 3. – Definicija

17. U skladu s instrumentima međunarodnog prava⁷, svaka osoba mlađa od 18 godina smatra se djetetom.

Članak 4. – Pravo djeteta na informacije

18. Dijete bi trebalo odmah biti obaviješteno o svojim pravima u skladu s ovom Direktivom, kojom se nadopunjuju prava predviđena u člancima 3. do 7. Direktive 2012/13/EU, osim prekršaja kako je predviđeno u članku 2. stavku 2. Direktive 2012/13/EU.
19. Ako je dijete lišeno slobode, pismo o pravima koje se dostavlja djetetu u skladu s člankom 6. Direktive 2012/13/EU sadrži i uputu na prava predviđena u ovoj Direktivi.
20. Direktiva se treba provoditi u skladu sa standardima propisanim u Direktivi 2001/64/EU o pravu na tumačenje i prevođenje u kaznenim postupcima.

Članak 5. – Pravo nositelja roditeljske odgovornosti na informacije

21. U Direktivi su predviđena dodatna jamstva u odnosu na informiranje nositelja roditeljske odgovornosti ili odgovarajuće odrasle osobe kako bi se uzele u obzir posebne potrebe djeteta, pod uvjetom da se time ne dovodi u pitanje tijek kaznenog postupka protiv dotične osobe ili bilo kojeg drugog kaznenog postupka.
22. Pojam „nositelj roditeljske odgovornosti“ znači bilo koja osoba ili institucija koja ima roditeljsku odgovornost nad djetetom u skladu s definicijom iz Uredbe Vijeća (EZ) 2201/2003 od 27. studenoga 2003. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u bračnim sporovima i u stvarima povezanim s roditeljskom odgovornošću.
23. Uloga nositelja roditeljske odgovornosti važna je kako bi se djetetu osigurala moralna i psihološka potpora te odgovarajući savjeti. Nositelj roditeljske odgovornosti ima pravo povećati zaštitu prava osumnjičenog djeteta na obranu (na primjer imenovati odvjetnika ili odlučiti žaliti se protiv odluke). Osim toga, roditelji su isto tako pravno odgovorni i mogu se smatrati građanski odgovornima za ponašanje djeteta.
24. U ovoj se odredbi odražavaju međunarodna pravila, kao što su Smjernice Odbora ministara Vijeća Europe o pravosuđu prilagođenom djeci, Pekinška pravila i Opća

⁷ Članak 1. Konvencije UN-a o pravima djeteta („UN CRC“)

napomena br. 10 o pravima djeteta u maloljetničkom pravosuđu Konvencije UN-a o pravima djeteta (CRC) iz 2007.

25. Ako bi informiranje nositelja roditeljske odgovornosti bilo protivno najboljim interesima djeteta, to pravo ne treba primjenjivati. To bi mogao biti slučaj, primjerice, ako je nositelj roditeljske odgovornosti bio umiješan u isto kazneno djelo kao dijete ili ako postoji sukob interesa. U tom slučaju, mora se informirati i tražiti nazočnost neke druge odgovarajuće odrasle osobe. Pojam „druga odgovarajuća odrasla osoba“ znači osoba u srodstvu s djetetom (osim nositelja roditeljske odgovornosti) ili osoba koja ima društvenu vezu s ranjivom osobom i koja će vjerojatno kontaktirati s nadležnim tijelima i omogućiti djetetu da ostvaruje svoja postupovna prava.

Članak 6. – Pravo na odvjetnika

26. Ovim se člankom osigurava obavezan pristup odvjetniku za djecu osumnjičenu ili optuženu u kaznenom postupku.
27. Člankom 6. stavkom 3. točkom c) EKLJP-a i člancima 47. i 48. Povelje jamči se pravo pojedinca na pristup odvjetniku. U Direktivi 2013/48/EU propisuju se opća pravila o tom pravu za sve osumnjičene ili optužene osobe u kaznenim postupcima. Međutim, u njoj se dopušta osumnjičenim ili optuženim osobama da se odreknu prava na pomoć odvjetnika. U ovoj se Direktivi predviđa dodatna zaštitna mjera da se djeca ne mogu odreći tog prava.
28. ESLJP je u više navrata istaknuo važnost pomoći odvjetnika djeci od samog početka postupka i za vrijeme policijskog ispitivanja time dajući naslutiti da bi odricanje za njih predstavljalo veliki rizik. Važnost pristupa odvjetniku za djecu priznata je i u mjerodavnim međunarodnim pravilima, kao što su Smjernice Odbora ministara Vijeća Europe o pravosuđu prilagođenom djeci,⁸ Pekinška pravila⁹ i Opća napomena br. 10 CRC-a UN-a iz 2007. o pravima djeteta u maloljetničkom pravosuđu¹⁰.
29. Međutim, u slučaju određenih prekršaja, obavezan pristup odvjetniku bio bi neproporcionalan. To se posebno odnosi na lakše prometne prekršaje, lakše prekršaje općih odredbi lokalnih propisa ili lakše povrede javnog reda, koje se u nekim državama članicama smatraju kaznenim djelima. Za takve prekršaje, nadležna tijela, osim javnog tužitelja ili suda nadležnog za kaznena pitanja ne trebaju osigurati pravo na obavezan pristup odvjetniku u skladu s ovom Direktivom.

Članak 7. – Pravo na pojedinačnu ocjenu

30. Tim se člankom osigurava da dijete ima pravo na pojedinačnu ocjenu. Takva je pojedinačna ocjena potrebna kako bi se utvrdile posebne potrebe djeteta u smislu zaštite, obrazovanja, strukovnog obrazovanja i osposobljavanja i ponovne integracije u društvo, radi utvrđivanja jesu li mu, i u kojoj mjeri, potrebne posebne mjere tijekom kaznenog postupka. Osobna obilježja djeteta, njegova zrelost i gospodarska i društvena pozadina mogu se značajno razlikovati.
31. Pojedinačna ocjena treba se provoditi u odgovarajućoj fazi postupka i najkasnije prije optužnice. Ocjena se treba zabilježiti u skladu s nacionalnim pravom.

⁸ Točke 37. (do 43.)

⁹ Točka 15.1.

¹⁰ Točka 49.

32. Ne dovodeći u pitanje članak 8. Direktive 2011/36/EU, u tijeku pojedinačne ocjene, posebnu pozornost treba posvetiti djeci umiješanoj u kaznena djela koja su bila prisiljena počiniti kao žrtve trgovanja ljudima.
33. Opseg i pojedinosti takve ocjene mogu se prilagođavati u skladu s težinom kaznenog djela i kaznom koja će biti nametnuta ako dijete bude proglašeno krivim za navodno kazneno djelo. Na primjer, predviđeno je da u slučaju teškog kaznenog djela kao što je pljačka ili ubojstvo može biti opravdana detaljnija ocjena.
34. Pojedinačna ocjena treba se ažurirati za vrijeme trajanja kaznenog postupka, a mogu se koristiti i pojedinačne ocjene koje su prije provedene nad djetetom, ako su ažurirane.
35. Države članice mogu odstupiti od ove obveze kada provedba pojedinačne ocjene nije razmjerna uzimajući u obzir okolnosti slučaja i činjenicu je li dijete prethodno privuklo pozornost nadležnih tijela države članice u kontekstu kaznenog postupka. U takvim slučajevima, ako pojedinačna ocjena nije provedena, o tome treba biti obaviještena nadležna ustanova za zaštitu djece.

Članak 8. – Pravo na liječnički pregled

36. Međunarodnim pravnim instrumentima, kao što je Opća napomena UN-a iz 2007. br. 10 o pravima djeteta u maloljetničkom pravosuđu, preporuča se pristup liječničkom pregledu i odgovarajuća zdravstvena njega za vrijeme dok dijete boravi u pritvoru. Djeca su, zbog svoje mlade dobi i fizičke i psihičke nezrelosti, više izložena zlostavljanju i zdravstvenim problemima nego druge osumnjičene ili optužene osobe. Često nisu u mogućnosti niti na odgovarajući način izraziti svoje zdravstvene probleme. Potrebno je posebnu pozornost posvetiti osiguranju njihova integriteta, posebno u pritvoru.
37. Ako je dijete lišeno slobode, ono bi trebalo imati pravo na liječnički pregled na zahtjev nositelja roditeljske odgovornosti, odgovarajuće odrasle osobe ili djetetova odvjetnika. Takav liječnički pregled trebao bi obavljati medicinski stručnjak.
38. U slučaju produžene lišenosti slobode ili produljenja mjera poduzetnih protiv djeteta, liječnički se pregled može ponoviti.
39. Ako liječnički pregled djeteta dovede do zaključka da mjere predviđene protiv djeteta za vrijeme kaznenog postupka (npr. ispitivanje djeteta, pritvor) nisu u skladu s općim psihičkim i fizičkim stanjem djeteta, nadležna tijela trebala bi poduzeti potrebne mjere u skladu s nacionalnim pravom (npr. odgađanje ispitivanja, liječenje djeteta). Treba voditi računa o najboljim interesima djeteta.

Članak 9. – Ispitivanje djece

40. Ispitivanje djece potencijalno je riskantna situacija u kojoj se postupovna prava i dostojanstvo možda neće uvijek poštovati niti će se u prikladnoj mjeri uzeti u obzir njihova ranjivost.
41. Kako bi se osigurala dovoljna zaštita djece koja uvijek ne razumiju sadržaj razgovora u kojima sudjeluju, uključujući tijekom policijskog ispitivanja, ovim se člankom propisuje da treba postojati audiovizualni zapis razgovora. Međutim, ne bi bilo razmjerno tražiti od nadležnih tijela da osiguraju audio i video snimanje u svim slučajevima. Trebalo bi uzeti u obzir složenost predmeta, težinu navodnog kaznenog djela i moguće sankcije. Međutim, ako je dijete lišeno slobode, ispitivanje se uvijek treba snimati.

42. Ti zapisi moraju biti dostupni samo pravosudnim tijelima i strankama u postupku kako bi se osigurao njihov sadržaj i kontekst. Potrebno je spriječiti javno širenje takvih zapisa. Osim toga, duljina, stil i ritam razgovora moraju se prilagoditi dobi i zrelosti djeteta koje se ispituje.

Članak 10. – Pravo na slobodu

43. Pravo na slobodu i sigurnost osobe sadržano je u članku 5. stavku 1. EKLJP-a i članku 6. Povelje.
44. U skladu s međunarodnim pravilima, kao što su članak 37. Konvencije UN-a o pravima djeteta, Opća napomena UN-a br. 10 o pravima djeteta u maloljetničkom pravosuđu iz 2007., točka 79. Preporuke Odbora ministara Vijeća Europe¹¹, svaki oblik lišavanja slobode djece treba biti mjera zadnjeg izbora i primjenjivati se na najkraće prikladno vremensko razdoblje¹².
45. Uzimajući u obzir te međunarodne standarde, u ovoj se Direktivi propisuju minimalna pravila u vezi s pritvorom. To je neovisno o usklađenosti država članica s tim međunarodnim standardima u vezi s pritvorom, posebno s odvajanjem djece od odraslih i pristupom obrazovnim mjerama, osim osude.

Članak 11. – Alternativne mjere

46. Kako bi se izbjeglo lišavanje slobode u slučaju djece, nadležna tijela moraju poduzeti sve alternativne mjere lišavanju slobode kada je to u najboljem interesu djeteta. Takve bi mjere trebale uključivati obvezu izvješćivanja nadležnog tijela, ograničenja kontakata s određenim osoba ili sudjelovanje u terapijskom liječenju ili obrazovnim mjerama¹³.

Članak 12. - Pravo na posebno postupanje u slučaju lišavanja slobode

47. U određenim slučajevima lišavanje slobode može biti potrebno, na primjer, kako bi se izbjegla opasnost utjecaja na dokaze, na svjedoke, kada postoji rizik od stvaranja urote ili bijega itd. U takvim slučajevima posebnu pozornost treba posvetiti načinu postupanja prema pritvorenoj djeci.
48. Osim toga, s obzirom na ranjivost djece lišene slobode, važnosti obiteljskih veza i promicanja reintegracije u društvo, nadležna tijela trebaju poštovati i aktivno podržavati poštovanje prava djeteta predviđenih u međunarodnim i europskim instrumentima. Uz ostala prava, djeca trebaju posebno imati pravo:
- (a) održavati redovne i smislene kontakte s roditeljima, obitelji i prijateljima. Ograničenja tog prava nikada se ne trebaju koristiti kao kazna;
 - (b) primiti odgovarajuće obrazovanje, savjete i osposobljavanje,
 - (c) primiti zdravstvenu njegu.

¹¹ Preporuka Odbora ministara (2008.) 11 o europskim pravilima za maloljetne počinitelje, točka 59.1.; Smjernice Odbora ministara Vijeća Europe o pravosuđu prilagođenom djeci, točka 19.

¹² Vidi Zelenu knjigu o „Jačanju uzajamnog povjerenja u europskom pravosudnom prostoru“, Poglavlje 5. o djeci COM(2011) 327 završna verzija, 14.6.2011.

¹³ Vidi članak 8. Okvirne odluke Vijeća 2009/829/JHA od 23. listopada 2009. o primjeni načela uzajamnog priznavanja odluka o mjerama nadzora među državama članicama kao alternative privremenom pritvoru (SL L 294, 11.11.2009., str. 20.).

49. U skladu s međunarodnim standardima¹⁴ djeca se trebaju držati odvojeno od odraslih kako bi se uzelo u obzir njihove potrebe i ranjivost. Kada pritvoreno dijete navrší 18 godina, osoba treba imati mogućnost ostati u odvojenom pritvoru. U tu svrhu potrebno je uzeti u obzir pojedinačne okolnosti slučaja. Mjerama predviđenima ovom Direktivom, međutim, ne zahtijeva se izgradnja posebnih objekata za pritvor djece.

Članak 13. – Pravovremeno i brzo rješavanje predmeta

50. U postupcima koji uključuju djecu, potrebno je primijeniti načelo hitnosti kako bi se osigurala brza reakcija i zaštitili najbolji interesi djeteta. Sudovi bi u tim predmetima trebali djelovati s posebnom hitnošću radi izbjegavanja rizika od negativnih posljedica za obitelj i društvene odnose djeteta.

Članak 14. – Pravo na zaštitu privatnosti

51. Zahtjev za zaštitu privatnosti djece osumnjičene ili optužene u kaznenim postupcima proizlazi iz međunarodnih standarda¹⁵. Sudionici u kaznenim postupcima žrtve su stigmatizacije i to može, posebno u slučaju djece, štetno utjecati na njihove mogućnosti za reintegraciju u društvo i na njihov budući profesionalni i društveni život. Zaštita privatnosti djece uključene u kaznene postupke ključna je sastavnica rehabilitacije mladih.
52. Djeci treba suditi dalje od očiju javnosti. Sud može u iznimnim slučajevima odlučiti održati javnu raspravu, nakon razmatranja najboljih interesa djeteta.
53. Osim toga, s obzirom na najbolje interese djeteta i obitelji, vlasti bi trebale spriječiti širenje informacija koje bi mogle dovesti do njihova prepoznavanja (npr. imena i slike djeteta i članova obitelji).

Članak 15. – Pravo nositelja roditeljske odgovornosti na pristup sudskim raspravama

54. Kako bi se djetetu osigurala odgovarajuća pomoć i potpora za vrijeme sudske rasprave, trebaju biti nazočni nositelj roditeljske odgovornosti ili druga odgovarajuća odrasla osoba iz članka 5.

Članak 16. – Pravo djece osobno nazočiti na raspravi na kojoj se utvrđuje njihova krivnja

55. Ako djeca nisu nazočna na suđenju, njihovo je pravo na obranu ugroženo. U tom slučaju, optužena osoba ne može niti dati svoju verziju činjenica Sudu niti u skladu s tim izvesti dokaze. Može joj stoga biti utvrđena krivnja bez da je imala priliku osporiti osnovu za takvu optužbu.
56. Pravo biti nazočan na suđenju ili pravo na odricanje od tog prava nakon primljene obavijesti neophodna su za ostvarivanje prava na obranu.
57. U članku 16. predviđeno je da države članice moraju osigurati da se pravo na nazočnost primjenjuje na svako suđenje kojem je cilj utvrditi krivnju optužene osobe (osude i odluke o oslobođenju) u skladu sa sudskom praksom ESLJP-a. Nazočnost djeteta u ovom trenutku kaznenog postupka od posebne je važnosti s obzirom na posljedice koje bi taj trenutak mogao imati.

Članak 17. – Postupci na temelju europskog uhidbenog naloga

¹⁴ Članak 37. Konvencije UN-a o pravima djeteta, članak 13.4. Pekinških pravila, Smjernice Odbora ministara Vijeća Europe o pravosuđu prilagođenom djeci, točka IV.A.6.20.

¹⁵ Smjernice Odbora ministara Vijeća Europe o pravosuđu prilagođenom djeci, točka IV.A.2.6.

58. Ova se Direktiva primjenjuje na djecu koja su predmet postupka u skladu s Okvirnom odlukom 2002/584/PUP od trenutka uhićenja u državni članici izvršenja. Unaprjeđenje sustava europskog uhidbenog naloga osnovno je načelo trećeg izvješća Komisije o provedbi Okvirne odluke Vijeća o europskom uhidbenom nalogu¹⁶.
59. Nadležna tijela u državama članicama izvršenja moraju primjenjivati pravila predviđena u ovoj Direktivi. Time će se promicati uzajamno povjerenje i priznavanje osiguravajući minimalnu razinu zaštite djece u državi članici izvršenja kao i u državi članici izdavanja.
60. Postupci za izvršenje europskog uhidbenog naloga neće biti odgođeni jer se ovim člankom ne dovode u pitanje rokovi iz Okvirne odluke.
61. Uzimajući u obzir najbolje interese djeteta i u skladu s međunarodnim pravilima da bi bilo koji oblik lišavanja slobode djeteta trebao biti mjera posljednjeg izbora i primjenjivati se na najkraće moguće vrijeme (*vidi gore, članak 10.*), nadležna tijela poduzimaju sve mjere kojima se ograničava lišavanje slobode djece obuhvaćene europskim uhidbenim nalogom.

Članak 18. – Pravo na pravnu pomoć

62. Iako cilj ove Direktive nije urediti pitanje pravne pomoći, njome se zahtjeva od država članica da osiguraju da njihovi nacionalni pravni sustavi jamče učinkovito ostvarivanje prava na pristup odvjetniku.
63. Pravo osumnjičene ili optužene djece na privremenu pravnu pomoć u slučaju lišavanja slobode ili u okviru postupka na temelju europskog uhidbenog naloga bit će obuhvaćeno [prijedlogom] Direktive o pravu na privremenu pravnu pomoć osumnjičenim ili optuženim osobama u kaznenim postupcima koje su lišeni slobode ili traženim osobama u postupcima na temelju europskog uhidbenog naloga te [prijedlogom] Preporuke Komisije o pravu na pravnu pomoć za osumnjičene ili optužene osobe u kaznenim postupcima. U potonjem, posebno se govori o situaciji djece u vezi s „provjerom imovinskog stanja“ i „provjerom osnovanosti“¹⁷.

Članak 19. – Osposobljavanje

64. Sudska tijela, tijela za provedbu zakona i zatvorsko osoblje koji se bave predmetima koji uključuju djecu trebaju biti svjesni posebnih potreba djece različitih dobnih skupina i voditi računa o tome da postupci budu prilagođeni njima. U tu svrhu potrebno im je posebno osposobljavanje o zakonskim pravima djece i potrebama djece različitih dobnih skupina, dječjem razvoju i dječjoj psihologiji, pedagoškim vještinama, komunikacijom s djecom svih dobnih skupina i fazi razvoja i djeci u posebno osjetljivim situacijama.¹⁸ Takvo osposobljavanje trebalo bi biti dostupno i braniteljima specijaliziranim za predmete koji uključuju djecu.
65. Oni koji djeci pružaju potporu ili usluge retroaktivne pravde trebaju biti osposobljeni kako bi mogli osigurati da se prema djeci postupa s poštovanjem, nepristrano i profesionalno.

Članak 20. – Prikupljanje podataka

¹⁶ Izvješće Komisije o provedbi od 2007. godine Okvirne odluke Vijeća od 13. lipnja 2002. o europskom uhidbenom nalogu i postupcima predaje između država članica - COM(2011) 175, 11.4.2011.

¹⁷ Vidi točke 6. i 12.

¹⁸ Ovo proizlazi i iz međunarodnih standarda kao što je članak 40. stavci 1. i 3. Konvencije UN-a o pravima djeteta; Smjernice Odbora ministara Vijeća Europe o pravosuđu prilagođenom djeci, točka 63.

66. U svrhu praćenja i ocjenjivanja učinkovitosti i djelotvornosti ove Direktive, države članice trebaju prikupljati pouzdane podatke u vezi s ostvarivanjem prava iz ove Direktive. Odgovarajući podaci uključuju podatke koje su prikupila pravosudna tijela i policijska tijela te, u mjeri u kojoj je to moguće, administrativne podatke koje su prikupile zdravstvene i socijalne službe.

Članak 21. – Troškovi

67. Troškove koji proizlaze iz primjene ove Direktive u vezi s procjenom djeteta, liječničkim pregledom i audiovizualnim snimanjem trebaju snositi države članice, čak i u slučaju osude osumnjičenog ili optuženog djeteta.

Članak 22. – Odredba o neregresiji

68. Svrha je ovog članka osigurati da utvrđivanje minimalnih standarda u skladu s ovom Direktivom ne utječe na umanjivanje standarda u određenim državama članicama te da se očuvaju standardi utvrđeni u Povelji i u EKPLJ-u. S obzirom na to da su ovom Direktivom predviđena minimalna pravila, države članice mogu odrediti više standarde od onih dogovorenih u ovoj Direktivi.

Članak 23. – Prenošnje u nacionalno zakonodavstvo

69. Države članice moraju provesti Direktivu [u roku od 24 mjeseca od objave] i, do istog datuma, dostaviti Komisiji tekst odredbi kojima se ona prenosi u nacionalno zakonodavstvo.
70. Države članice trebale bi obavijestiti o svojim mjerama za prenošenje te priložiti jedan ili više dokumenata u kojima se objašnjava odnos između dijelova direktive i odgovarajućih dijelova nacionalnih instrumenata prenošenja.

Članak 24. – Stupanje na snagu

71. U tom se članku predviđa da će ova Direktiva stupiti na snagu dvadesetog dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

4. NAČELO SUPSIDIJARNOSTI

72. Države članice ne mogu cilj prijedloga u dovoljnoj mjeri ostvariti same budući da on uključuje promicanje uzajamnog povjerenja među njima i stoga je važno dogovoriti zajedničke minimalne standarde o postupnovnim jamstvima za osumnjičenu ili optuženu djecu u kaznenim postupcima u Europskoj uniji. Potreba za djelovanjem EU-a i objašnjenja o tome zašto je prikladnije djelovanje u području posebnih mjera za djecu suočenu s kaznenim postupkom poduzeti na razini EU-a dalje se razvija u Ocjeni učinka priloženoj prijedlogu Direktive.

5. NAČELO PROPORCIONALNOSTI

73. Prijedlog je u skladu s načelom proporcionalnosti jer ne prelazi ono što je minimalno potrebno za ostvarenje navedenog cilja na europskoj razini i ono što je nužno za tu svrhu. Odbačene su mjere čiji je cilj bio ostvarenje bolje usklađenosti standarda, kao što su dob za kaznenu odgovornost, osnivanje sudova za mlade, pravila o odstupanju od pravosudnih sustava, koje bi dovele do značajnih promjena u sustavima kaznenog pravosuđa u državama članicama. Za potrebe proporcionalnosti djelovanja EU-a, ovom se Direktivom stoga ne predlaže sveobuhvatan niz pravila za djecu u kaznenim postupcima. Njome se samo utvrđuju minimalna pravila koja se smatraju

neophodnima za ostvarenje cilja postizanja učinkovitog standarda zaštite djece i poboljšanja uzajamnog povjerenja i pravosudne suradnje.

6. UTJECAJ NA PRORAČUN

74. Ovaj prijedlog nema utjecaja na proračun EU-a.

Prijedlog

DIREKTIVE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA**o postupovnim jamstvima za djecu osumnjičenu ili optuženu u kaznenim postupcima**

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 82. stavak 2. točku (b),

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

nakon prosljeđivanja nacrtu zakonodavnog akta nacionalnim parlamentima,

uzimajući u obzir mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora¹⁹,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora regija²⁰,

u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom,

budući da:

- (1) Svrha ove Direktive utvrditi je postupovna jamstva kojima će se osigurati da djeca koja su osumnjičena ili optužena u kaznenom postupku mogu razumjeti i pratiti taj postupak, te kojima će se toj djeci omogućiti ostvarivanje prava na pošteno suđenje i spriječiti ponavljanje kaznenog djela te potaknuti njihova društvena integracija.
- (2) Utvrđivanjem minimalnih pravila za zaštitu prava osumnjičenih ili optuženih osoba, ovom bi se Direktivom trebalo povećati povjerenje država članica u sustave kaznenog pravosuđa drugih država članica i poboljšati uzajamno priznavanje odluka u kaznenim stvarima. Takvim zajedničkim minimalnim pravilima trebale bi se ukloniti i prepreke slobodnom kretanju građana na teritoriju država članica.
- (3) Iako su države članice stranke Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima i Konvencije Ujedinjenih naroda o pravima djeteta, iskustvo je pokazalo da to samo po sebi ne osigurava uvijek dovoljan stupanj povjerenja u sustave kaznenog pravosuđa drugih država članica.
- (4) U Stokholmskom programu²¹ stavlja se naglasak posebno na jačanje prava pojedinaca u kaznenom postupku. U njegovoj točki 2.4. Europsko vijeće pozvalo je Komisiju da pripremi prijedloge kojima će se uspostaviti postupni pristup²² jačanju prava osumnjičenih ili optuženih osoba.

¹⁹ SL C , , str. .

²⁰ SL C , , str. .

²¹ SL C 115, 4.5.2010., str.1.

²² SL C 291, 4.12.2009., str.1.

- (5) Do danas su donesene tri mjere, odnosno Direktiva 2010/64/EU Europskog parlamenta i Vijeća²³, Direktiva 2012/13/EU Europskog parlamenta i Vijeća²⁴ i Direktiva 2013/48/EU Europskog parlamenta i Vijeća.²⁵
- (6) Ovom se Direktivom promiču prava djeteta, uzimajući u obzir Smjernice Vijeća Europe o pravosuđu prilagođenom djeci.
- (7) Djeci koja su osumnjičena ili optužena u kaznenom postupku potrebno je posvetiti posebnu pozornost kako bi se očuvala mogućnost za njihov razvoj i reintegraciju u društvo.
- (8) Ova bi se Direktiva trebala primjenjivati na djecu što znači osobe mlađe od 18 godina u trenutku kada su osumnjičene ili optužene za počinjenje kaznenog djela do donošenja konačne presude, bez obzira na njihovu dob za vrijeme trajanja kaznenog postupka.
- (9) Oba bi se Direktiva trebala primjenjivati i na kaznena djela koja je ista osumnjičena ili optužena osoba počinila nakon navršenih 18 godina starosti i koja se zajedno istražuju i kazneno progone jer su neodvojivo povezana s kaznenim djelima u vezi s kojima su kazneni postupci protiv te osobe započeti prije dobi od 18. godine.
- (10) Kada je osoba u trenutku kada postane osumnjičena ili optužena u kaznenom postupku starija od 18 godina, države članice se potiče na primjenu postupovnih jamstava predviđenih u ovoj Direktivi dok ta osoba ne navrši 21 godinu.
- (11) Države članice trebale bi odrediti dob djece na temelju vlastitih izjava djece, provjere njihova građanskog statusa, pregleda dokumenata, drugih dokaza te, ako takvi dokazi nisu dostupni ili su neuvjerljivi, na temelju liječničkog pregleda.
- (12) Ova bi se Direktiva trebala primjenjivati uzimajući u obzir odredbe Direktive 2012/13/EU i Direktive 2013/48/EU. Informacije o prekršajima trebale bi se dostavljati pod uvjetima koji su predviđeni u članku 2. stavku 2. Direktive 2012/13/EU. Međutim, u ovoj su Direktivi predviđena dodatna jamstva u vezi s informacijama koje se dostavljaju nositelju roditeljske odgovornosti i u vezi s obveznim pristupom odvjetniku u cilju zadovoljavanja posebnih potreba djeteta.
- (13) Ako je dijete lišeno slobode, pismo o pravima koje se dostavlja djetetu u skladu s člankom 4. Direktive 2012/13/EU treba uključivati jasne informacije o pravima djeteta u skladu s ovom Direktivom.
- (14) Pojam „nositelj roditeljske odgovornosti“ znači svaka osoba koja ima roditeljsku odgovornost nad djetetom kako je definirano u Uredbi Vijeća (EZ) 2201/2003²⁶. Roditeljska odgovornost znači prava i obveze koje se odnose na dijete ili njegovu imovinu, koja su sudskom odlukom dodijeljena fizičkoj ili pravnoj osobi, na temelju zakona ili sporazuma s pravnim učinkom, uključujući pravo na skrbništvo i prava pristupa.

²³ Direktiva 2010/64/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 20. listopada 2010. o pravu na tumačenje i prevođenje u kaznenim postupcima (SL L 280, 26.10.2010., str. 1.).

²⁴ Direktiva 2012/13/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 22. svibnja 2012. o pravu na informacije u kaznenom postupku (SL L 142, 1.6.2012., str. 1.).

²⁵ Direktiva 2013/48/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2013. o pravu na pristup odvjetniku u kaznenom postupku i u postupku na temelju europskog uhiđenog naloga te o pravu na obavješćivanje treće strane u slučaju oduzimanja slobode i na komunikaciju s trećim osobama i konzularnim tijelima (SL L 294, 6.11.2013., str. 1.).

²⁶ Uredba Vijeća (EZ) br. 2201/2003 od 27. studenoga 2003. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u bračnim sporovima i u stvarima povezanim s roditeljskom odgovornošću (SL L 338, 23.12.2003., str. 1.).

- (15) Djeca bi trebala imati pravo da nositelj roditeljske odgovornosti bude obaviješten o primjenjivim postupovnim pravima, usmeno ili pisanim putem. Ove bi se informacije trebale dostavljati odmah i s onoliko pojedinosti koliko je nužno za zaštitu pravičnosti postupka i učinkovito ostvarivanje prava djeteta na obranu. Ako je to obavješćavanje nositelja roditeljske odgovornosti protivno najboljim interesa djeteta, treba obavijestiti drugu odgovarajuću odraslu osobu.
- (16) Djeca se ne bi trebala moći odreći svog prava na pristup odvjetniku jer u tome slučaju ne bi mogla u potpunosti razumjeti i pratiti kazneni postupak. Prema tome, nazočnost ili pomoć odvjetnika trebala bi za djecu biti obavezna.
- (17) U nekim državama članicama za određivanje kazni za relativno manje prekršaje koje ne uključuju lišavanje slobode nisu nadležni javni tužitelj i sud nadležan za kaznena pitanja već neka druga nadležna tijela. To može biti slučaj, primjerice, u odnosu na prometne prekršaje koji se često počinjuju i koje je moguće utvrditi na temelju prometne kontrole. U takvim slučajevima ne bi bilo razumno tražiti od nadležnih tijela da osiguraju obavezan pristup odvjetniku. Ako je u zakonu države članice predviđeno da kazne za lakše prekršaje određuje takvo tijelo i postoji pravo na žalbu ili mogućnost upućivanja predmeta na neki drugi način sudu nadležnom za kaznena pitanja, obavezan pristup odvjetniku trebao bi se primjenjivati samo na postupke pred sudom pred kojim se vrši postupak povodom žalbe ili upućivanja. U nekim državama članicama postupke koji uključuju djecu mogu rješavati javni tužitelji koji mogu određivati kazne. U takvim bi postupcima djeca trebala imati obavezan pristup odvjetniku.
- (18) U nekim se državama članicama određeni lakši prekršaji, posebno lakši prometni prekršaji, lakša kršenja općih odredbi lokalnih propisa ili lakše povrede javnog reda smatraju kaznenim djelima. U slučaju takvih prekršaja bilo bi nerazmjerno zahtijevati od nadležnih tijela da osiguraju obavezan pristup odvjetniku. Ako je u zakonodavstvu države članice predviđeno da se lišavanje slobode ne može odrediti kao kazna za lakše prekršaje, pravo na obavezan pristup odvjetniku stoga bi se trebalo primjenjivati samo na postupke pred sudom nadležnim za kaznena pitanja.
- (19) Djeca koja su osumnjičena ili optužena u kaznenom postupku trebaju imati pravo na pojedinačnu procjenu kako bi se utvrdile njihove posebne potrebe u smislu zaštite, obrazovanja, odgoja i društvene integracije, kako bi se utvrdilo hoće li im i u kojoj mjeri za vrijeme kaznenog postupka biti potrebne posebne mjere i kako bi se utvrdio stupanj njihove kaznene odgovornosti i prikladnost sankcije ili obrazovne mjere.
- (20) Kako bi se osigurao osobni integritet uhićene ili pritvorene osobe, dijete treba imati pristup liječničkom pregledu. Liječnički pregled treba obavljati liječnik.
- (21) Kako bi se osigurala dovoljna zaštita djece koja ne mogu uvijek razumjeti sadržaj ispitivanja kojima su podvrgnuta te izbjeglo osporavanje sadržaja razgovora i nepotrebno ponavljanje ispitivanja, ispitivanje djece potrebno je audiovizualno snimati. To ne uključuje ispitivanje nužno za utvrđivanje identiteta djeteta.
- (22) Međutim, ne bi bilo razmjerno tražiti od nadležnih tijela da osiguraju audiovizualno snimanje u svim okolnostima. Trebalo bi uzeti u obzir složenost predmeta, težinu navodnog kaznenog djela i moguće sankcije. Ako je dijete lišeno slobode prije osude, svako ispitivanje djeteta mora se audiovizualno snimati.
- (23) Takvi audiovizualni zapisi trebali bi biti dostupni samo pravosudnim tijelima i strankama u postupku. Osim toga, ispitivanje djece vrši se na način kojim se uzimaju u obzir njihova dob i stupanj zrelosti.

- (24) Kada odlučuju u pitanju pravne pomoći, države članice trebale bi nastojati odrediti pravila kojima se jamči učinkovito ostvarivanje prava djece na pristup odvjetniku.
- (25) Djeca su u posebno ranjivom položaju kada se radi o pritvoru. Potrebno je uložiti posebne napore kako bi se izbjeglo lišavanje slobode djece s obzirom na opasnost za njihov fizički, psihički i društveni razvoj. Nadležna tijela trebala bi razmotriti uvođenje alternativnih mjera i odrediti takve mjere kadgod je to u najboljem interesu djeteta. To može uključivati obvezu izvješćivanja nadležnog tijela, ograničenja u vezi s komunikacijom s određenim osobama, zahtjev za sudjelovanje u terapiji ili liječenju ovisnosti i sudjelovanje u obrazovnim mjerama.
- (26) Kada se djeca lišavaju slobode, ona bi trebala imati koristi od posebnih zaštitnih mjera. Ona bi posebno trebala biti pritvorena odvojeno od odraslih, osim ako se smatra da je u najboljem interesu djeteta to ne učiniti, u skladu s člankom 37. točkom (c) Konvencije Ujedinjenih naroda o pravima djeteta. Kada pritvoreno dijete navrši 18 godina, treba postojati mogućnost nastavka odvojenog pritvora, ako je to opravdano, uzimajući u obzir pojedinačne okolnosti slučaja. Posebnu pozornost treba posvetiti načinu postupanja prema pritvorenoj djeci s obzirom na njihovu ranjivost. Djeca trebaju imati pristup obrazovnim sadržajima u skladu s njihovim potrebama.
- (27) Stručnjaci koji su u izravnom dodiru s djecom trebaju uzeti u obzir posebne potrebe djece različitih dobnih skupina i voditi računa o tome da postupci budu prilagođeni njima. Zbog toga bi trebali biti posebno osposobljeni za rad s djecom.
- (28) Djeci treba suditi na raspravama zatvorenima za javnost u cilju zaštite njihove privatnosti i olakšavanja njihove ponovne integracije u društvo. Sud može u iznimnim slučajevima, nakon što je uzeo u obzir najbolje interese djeteta, odlučiti da je potrebno održati javnu raspravu.
- (29) Kako bi djeci osigurao odgovarajuću pomoć i podršku, nositelj roditeljske odgovornosti ili druga odgovarajuća odrasla osoba treba imati pristup sudskim raspravama koje uključuju osumnjičeno ili optuženo dijete.
- (30) Pravo optužene osobe da osobno nazoči suđenju temelji se na pravu na pošteno suđenje predviđenom u članku 6. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, prema tumačenju Europskog suda za ljudska prava.
- (31) Prava predviđena u ovoj Direktivi trebala bi se primjenjivati na djecu koja su predmet postupka na temelju europskog uhiđenog naloga od trenutka kada su uhićena u državi članici izvršenja.
- (32) Pojedinačne procjene, liječnički pregledi i audiovizualno snimanje predviđeni u ovoj Direktivi trebaju za dijete biti besplatni.
- (33) U svrhu praćenja i ocjenjivanja učinkovitosti i djelotvornosti ove Direktive, države članice trebaju prikupljati pouzdane podatke u vezi s provedbom prava iz ove Direktive. Mjerodavni podaci uključuju podatke koje su zabilježila pravosudna tijela i tijela za provedbu zakona te, u mjeri u kojoj je to moguće, administrativne podatke koje su prikupile službe za zdravstveno i socijalno osiguranje u vezi s pravima propisanim u ovoj Direktivi, posebno u vezi s brojem djece kojima je dan pristup odvjetniku, brojem provedenih pojedinačnih ocjena, brojem snimljenih razgovora i brojem djece lišene slobode.
- (34) Ovom se Direktivom podržavaju temeljna prava i načela priznata Poveljom o temeljnim pravima Europske unije i Europskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, uključujući zabranu mučenja i nečovječnog i ponižavajućeg

postupanja, pravo na slobodu i sigurnost, poštovanje privatnog i obiteljskog života, pravo na cjelovitost osobe, prava djece, integraciju osoba s invaliditetom, pravo na učinkovit pravni lijek i pravo na pošteno suđenje, pretpostavku nedužnosti i prava obrane. Ova bi se Direktiva trebala provoditi u skladu s tim pravima i načelima.

- (35) Ovom se Direktivom utvrđuju minimalna pravila. Države članice mogu proširiti prava iz ove Direktive kako bi osigurale višu razinu zaštite. Takva viša razina zaštite ne bi trebala predstavljati prepreku za uzajamno priznavanje sudskih odluka čije bi donošenje ta minimalna pravila trebala olakšati. Razina zaštite nikada ne bi trebala biti ispod standarda predviđenih u Povelji o temeljnim pravima Europske unije ili u Europskoj konvenciji za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, kako su protumačena u sudskoj praksi Suda Europske unije i Europskog suda za ljudska prava.
- (36) Budući da države članice ne mogu u zadovoljavajućoj mjeri ostvariti ciljeve ove Direktive, odnosno, utvrđivanje zajedničkih minimalnih standarda za djecu osumnjičenu ili optuženu u kaznenom postupku, već se to, zbog opsežnosti mjere, može bolje ostvariti na razini Unije, Unija može donijeti mjere u skladu s načelom supsidijarnosti kako je predviđeno u članku 5. Ugovora o Europskoj uniji. U skladu s načelom proporcionalnosti, utvrđenim u tom članku, ova Direktiva ne prelazi ono što je nužno za ostvarivanje tih ciljeva.
- (37) [U skladu s člankom 3. Protokola br. o 21 o stajalištu Ujedinjene Kraljevine i Irske u pogledu područja slobode, sigurnosti i pravde, priloženog Ugovoru o Europskoj uniji i Ugovoru o funkcioniranju Europske unije, te su države članice priopćile da žele sudjelovati u donošenju i primjeni ove Direktive] ILI [u skladu s člancima 1. i 2. Protokola br. 21 o stajalištu Ujedinjene Kraljevine i Irske u pogledu područja slobode, sigurnosti i pravde, priloženog Ugovoru o Europskoj uniji i Ugovoru o funkcioniranju Europske unije, i ne dovodeći u pitanje članak 4. tog Protokola, te države članice ne sudjeluju u donošenju ove Direktive i ona za njih nije obvezujuća niti se na njih primjenjuje.]²⁷;
- (38) U skladu s člancima 1. i 2. Protokola br. 22 o stajalištu Danske, priloženog Ugovoru o Europskoj uniji i Ugovoru o funkcioniranju Europske unije, Danska ne sudjeluje u donošenju ove Direktive, nije njome obvezana niti podliježe njezinoj primjeni,.
- (39) U skladu sa Zajedničkom političkom izjavom država članica i Komisije od 28. rujna 2011. o dokumentima s objašnjenjem²⁸, države članice preuzimaju obvezu, u opravdanim slučajevima, uz obavijest o mjerama prenošenja priložiti jedan ili više dokumenata u kojima se objašnjava odnos između dijelova direktiva i odgovarajućih dijelova nacionalnih instrumenata za prenošenje. Zakonodavac smatra prenošenje takvih dokumenata opravdanim u odnosu na ovu Direktivu.

²⁷ Konačni tekst ove uvodne izjave u Direktivi ovisit će o stajalištu Ujedinjene Kraljevine i Irske donesenom u skladu s odredbama Protokola br. 21.

²⁸ SL C 369, 17.12.2011., str. 14.

DONIJELI SU OVU DIREKTIVU:

Članak 1.

Predmet

Ovom se Direktivom propisuju minimalna pravila u vezi s određenim pravima osumnjičenih ili optuženih osoba u kaznenom postupku koje su djeca i pravima djece na koju se primjenjuje postupak predaje iz Okvirne odluke Vijeća 2002/584/PUP²⁹ („postupci na temelju Europskog uhidbenog naloga“).

Članak 2.

Područje primjene

1. Ova se Direktiva primjenjuje na djecu protiv koje je pokrenut kazneni postupak od trenutka kada su osumnjičena ili optužena da su počinila kazneno djelo do okončanja kaznenog postupka.
2. Ova se Direktiva primjenjuje na djecu na koju se primjenjuje postupak na temelju europskog uhidbenog naloga od trenutka uhićenja u državi članici izvršenja.
3. Direktiva se primjenjuje na osumnjičene ili optužene osobe protiv kojih je pokrenut kazneni postupak iz stavka 1. i na osobe koje su predmet postupka na temelju europskog uhidbenog naloga iz stavka 2. koje su za vrijeme trajanja tog postupka prestale biti djeca, ali je postupak pokrenut dok su još bile djeca.
4. Ova se Direktiva također primjenjuje na djecu koja nisu osumnjičena ili optužena, ali koja, za vrijeme policijskog ispitivanja ili ispitivanja nekog drugog pravosudnog tijela, postanu osumnjičene ili optužene osobe.
5. Ovom se Direktivom ne utječe na nacionalna pravila o utvrđivanju dobi za kaznenu odgovornost.

Članak 3.

Definicija

Za potrebe ove Direktive, pojam „dijete“ znači osoba mlađa od 18 godina.

Članak 4.

Pravo djeteta na informacije

1. Države članice osiguravaju da djeca odmah budu obaviještena o svojim pravima u skladu s Direktivom 2012/13/EU. Ona su obaviještena i o sljedećim pravima u okviru područja primjene istovjetnog području primjene Direktive 2012/13/EU:

²⁹ Okvirna odluka Vijeća 2002/584/PUP od 13. lipnja 2002. o europskom uhidbenom nalogu i postupcima predaje između država članica (SL L 190, 18.7.2002., str. 1.).

- (1) pravu da nositelji roditeljske odgovornosti budu informirani kako je predviđeno u članku 5.;
 - (2) pravu na odvjetnika, kako je predviđeno člankom 6.;
 - (3) pravu na pojedinačnu ocjenu, kako je predviđeno u članku 7.;
 - (4) pravu na liječnički pregled, kako je predviđeno u članku 8.;
 - (5) pravu na slobodu i pravu na posebno postupanje za vrijeme pritvora, kako je predviđeno u člancima 10. i 12.;
 - (6) pravu na zaštitu privatnosti, kako je predviđeno u članku 14.;
 - (7) pravu da nositelji roditeljske odgovornosti imaju pristup sudskim raspravama, kako je predviđeno u članku 15.;
 - (8) pravu biti osobno nazočni na suđenju, kako je predviđeno u članku 16.;
 - (9) pravu na pravnu pomoć kako je predviđeno u članku 18.;
2. Države članice osiguravaju da, u slučaju kada su djeca lišena slobode, pismo o pravima u skladu s Direktivom 2012/13/EU uključuje njihova prava iz ove Direktive.

Članak 5.

Pravo djeteta na informiranje nositelja roditeljske odgovornosti

Države članice osiguravaju da nositelj roditeljske odgovornosti djeteta ili, ako je to protivno najboljim interesima djeteta, druga odgovarajuća odrasla osoba, dobije informacije koje dijete prima u skladu s člankom 4.

Članak 6.

Pravo na obavezan pristup odvjetniku

1. Države članice osiguravaju da djeci za vrijeme trajanja kaznenog postupka pomaže odvjetnik u skladu s Direktivom 2013/48/EU. Nije se moguće odreći prava na pristup odvjetniku.
2. Pravo na pristup odvjetniku primjenjuje se i na kaznene postupke koji bi mogli dovesti do toga da tužitelj odbaci predmet kada dijete ispuni određene uvjete.

Članak 7.

Pravo na pojedinačnu ocjenu

1. Države članice osiguravaju da se uzmu u obzir posebne potrebe djece u vezi sa zaštitom, obrazovanjem, osposobljavanjem i društvenom integracijom.
2. U tu je svrhu djecu potrebno pojedinačno ocjenjivati. Ocjena uzima posebno u obzir osobnost i zrelost djeteta i njihovu gospodarsku i socijalnu pozadinu.
3. Pojedinačna ocjena provodi se u odgovarajućoj fazi postupka i u svakom slučaju prije podizanja optužnice.
4. Opseg i detalji pojedinačne ocjene mogu se razlikovati ovisno o okolnostima predmeta, težini navodnog kaznenog djela i kazni koja će biti određena ako djetetu

bude utvrđena krivnja za navodno kazneno djelo, bez obzira na to je li dijete prije privuklo pozornost nadležnih tijela države članice u kontekstu kaznenog postupka.

5. Pojedinačne ocjene izvršavaju se uz usku uključenost djeteta.
6. U slučaju značajne promjene elemenata koji čine osnovu pojedinačne ocjene, države članice osiguravaju da se pojedinačna ocjena ažurira za vrijeme trajanja kaznenog postupka.
7. Države članice mogu odstupiti od obveze iz stavka 1. kada provedba pojedinačne ocjene nije razmjerna uzimajući u obzir okolnosti slučaja i činjenicu je li dijete prethodno privuklo pozornost nadležnih tijela države članice u kontekstu kaznenog postupka.

Članak 8.

Pravo na liječnički pregled

1. Ako je dijete lišeno slobode, države članice osiguravaju da dijete ima pravo na liječnički pregled u svrhu procjene njegova općeg psihičkog i fizičkog stanja te kako bi se utvrdila sposobnost djeteta da bude podvrgnuto ispitivanju ili drugim istražnim radnjama ili radnjama prikupljanja dokaza, ili drugim poduzetim ili predviđenim mjerama protiv djeteta.
2. Sljedeće osobe imaju pravo zatražiti liječnički pregled:
 - (a) dijete,
 - (b) nositelj roditeljske odgovornosti ili odgovarajuća odrasla osoba iz članka 5.,
 - (c) djetetov odvjetnik.
3. Zaključak liječničkog pregleda bilježi se u pisanom obliku.
4. Države članice osiguravaju ponavljanje liječničkog pregleda ako je to potrebno s obzirom na okolnosti.

Članak 9.

Ispitivanje djece

1. Države članice osiguravaju audiovizualno snimanje ispitivanja djece koje policija, druga tijela za provedbu zakona ili sudska tijela provode prije podizanja optužnice, osim ako to nije razmjerno s obzirom na složenost predmeta, težinu navodnog kaznenog djela i moguću kaznu.
2. U svakom slučaju, kada je dijete lišeno slobode, ispitivanje djece mora se audiovizualno snimati bez obzira na fazu kaznenog postupka.
3. Stavkom 1. ne dovodi se u pitanje mogućnost postavljanja pitanja u svrhu utvrđivanja identiteta djeteta bez takvog audiovizualnog snimanja.

Članak 10.

Pravo na slobodu

1. Države članice osiguravaju da je lišavanje djece slobode prije osude samo krajnja mjera i da se primjenjuje na najkraće moguće vrijeme. Treba uzeti u obzir dob i pojedinačnu situaciju djeteta.
2. Države članice osiguravaju da lišavanje slobode djece prije osude podliježe povremenom preispitivanju suda.

Članak 11.

Alternativne mjere

1. Države članice osiguravaju da nadležna tijela, ako je moguće, mogu koristiti i alternativne mjere, ako su ispunjeni uvjeti za lišavanje slobode.
2. Alternativne mjere mogu uključivati:
 - (a) obvezu djeteta da boravi na određenom mjestu,
 - (b) ograničenje komuniciranja s određenim osobama,
 - (c) obvezu prijavljivanja nadležnim tijelima,
 - (d) podvrgavanje terapijskom postupku ili liječenju od ovisnosti,
 - (e) sudjelovanje u obrazovnim mjerama.

Članak 12.

Pravo na posebno postupanje u slučaju lišavanja slobode

1. Države članice osiguravaju pritvaranje djece odvojeno od odraslih osoba, osim ako se smatra da je u najboljem interesu djeteta to ne činiti. Kada pritvoreno dijete navrší 18 godina, države članice moraju predvidjeti mogućnost da ostane u odvojenom pritvoru, ako je to opravdano, uzimajući u obzir pojedinačne okolnosti pritvorene osobe.
2. Za vrijeme trajanja lišenosti slobode, države članice poduzimaju prikladne mjere u cilju:
 - (a) osiguranja i očuvanja zdravlja i fizičkog razvoja djeteta,
 - (b) osiguranja prava na obrazovanje i odgoj djeteta,
 - (c) osiguranja učinkovitog i redovitog ostvarivanja prava na obiteljski život, uključujući održavanje obiteljskih veza,
 - (d) poticanja razvoja djeteta i njegove buduće integracije u društvo.

Članak 13.

Pravovremeno i pozorno rješavanje predmeta

1. Države članice osiguravaju da se postupci koji uključuju djecu rješavaju po hitnom postupku u razumnom roku i s dužnom pozornošću.
2. Države članice isto osiguravaju da se prema djeci postupa s poštovanjem s obzirom na njihovu dob, njihove posebne potrebe, njihovu zrelost i razinu shvaćanja te uzimajući u obzir probleme u komunikaciji koje ona mogu imati.

Članak 14.

Pravo na zaštitu privatnosti

1. Države članice osiguravaju da kazneni postupci koji uključuju djecu budu zatvoreni od javnosti, osim ako je, kada se uzme u obzir najbolji interes djeteta, izuzeće opravdano zbog iznimnih okolnosti.
2. Države članice osiguravaju da nadležna tijela poduzmu odgovarajuće mjere u kaznenom postupku za zaštitu privatnosti djeteta i njihovih članova obitelji, uključujući njihovih imena i slika. Države članice osiguravaju da nadležna tijela ne šire u javnosti informacije koje bi mogle dovesti do prepoznavanja djeteta.
3. Države članice osiguravaju da se evidencija iz članka 9. stavka 1. ne širi u javnosti.

Članak 15.

Pravo nositelja roditeljske odgovornosti na pristup sudskim raspravama

Države članice osiguravaju da nositelj roditeljske odgovornosti ili druga odgovarajuća odrasla osoba iz članka 5. imaju pristup sudskim raspravama koje se odnose na dijete.

Članak 16.

Pravo djece osobno nazočiti na raspravi na kojoj se utvrđuje njihova krivnja

1. Države članice osiguravaju nazočnost djece na suđenju.
2. Države članice osiguravaju da, u slučaju kada djeca nisu bila nazočna na suđenju na kojem je donesena odluka o njihovoj krivnji, ona imaju pravo na postupak u kojem imaju pravo sudjelovati i koji omogućuje novo utvrđivanje osnovanosti predmeta uključujući izvođenje novih dokaza, što bi moglo dovesti do ukidanja izvorne odluke.

Članak 17.

Postupak na temelju europskog uhidbenog naloga

1. Države članice osiguravaju da traženo dijete u trenutku uhićenja na temelju europskog uhidbenog naloga ima prava iz članaka 4., 5., 6., 8., 10., 11., 12., 14., 15. i 18. u državi članici izvršenja .

2. Ne dovodeći u pitanje članak 12. Okvirne odluke 2002/584/PUP o europskom uhidbenom nalogu, izvršna tijela poduzimaju sve mjere kako bi ograničila trajanje lišenosti slobode djece koja su predmet postupka na temelju europskog uhidbenog naloga.

Članak 18.

Pravo na pravnu pomoć

Države članice osiguravaju da nacionalno zakonodavstvo o pravnoj pomoći jamči učinkovito ostvarivanje prava na pristup odvjetniku iz članka 6.

Članak 19.

Osposobljavanje

1. Države članice osiguravaju da su pravosudna tijela i tijela za provedbu zakona te zatvorsko osoblje, koji se bave predmetima koji uključuju djecu, stručnjaci specijalizirani za područje kaznenih postupaka koji uključuju djecu. Oni prolaze odgovarajuće osposobljavanje o zakonskim pravima djece, odgovarajućim tehnikama obavljanja razgovora, dječjoj psihologiji, komunikaciji na jeziku prilagođenom djetetu i pedagoškim vještinama.
2. Države članice osiguravaju da takvo osposobljavanje prođu i branitelji za djecu.
3. Države članice, putem svojih javnih službi i financiranjem organizacija za pomoć djeci, potiču inicijative koje omogućuju onima koji djeci pružaju usluge potpore i retroaktivne pravde da prođu odgovarajuće osposobljavanje do razine koja je prikladna za njihove kontakte s djecom i da poštuju standarde struke kako bi se osiguralo da se te usluge pružaju na nepristran, pravičan i stručan način.

Članak 20.

Prikupljanje podataka

1. Države članice do [...] i svake tri godine nakon toga, šalju Komisiji pouzdane podatke o provedbi prava iz ove Direktive.
2. Takvi podaci posebno uključuju broj djece koja su dobila pristup odvjetniku, broj provedenih pojedinačnih ocjena, broj audiovizualno snimljenih razgovora i broj djece lišene slobode.

Članak 21.

Troškovi

Države članice pokrivaju troškove koji nastaju uslijed primjene članka 7., 8. i 9., bez obzira na ishod postupka.

Članak 22.

Klauzula o neregresiji

Ništa u ovoj Direktivi ne tumači kao ograničavanje ili odstupanje od bilo kojih prava ili postupovnih jamstava zajamčenih Poveljom, EKLJP-om, ili drugim mjerodavnim odredbama međunarodnog prava, posebno Konvencijom UN-a o pravima djeteta, ili zakonodavstvom bilo koje države članice kojim se pruža viša razina zaštite.

Članak 23.

Prenošenje u nacionalno zakonodavstvo

1. Države članice donose zakone i druge propise potrebne za usklađivanje s ovom Direktivom od [24 mjeseca od njezine objave]. One o tome odmah obavješćuju Komisiju.
2. Kada države članice donose te mjere, one prilikom njihove službene objave sadržavaju uputu na ovu Direktivu ili se uz njih navodi takva uputa. Postupak za takvu uputu donose države članice.
3. Države članice dostavljaju Komisiji tekst odredbi nacionalnog prava donesenih u području na koje se odnosi ova Direktiva.

Članak 24.

Stupanje na snagu

Ova Direktiva stupa na snagu dvadesetog dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

Članak 25.

Adresati

Ova je Direktiva upućena državama članicama u skladu s ugovorima.

Sastavljeno u Bruxellesu

Za Europski parlament
Predsjednik

Za Vijeće
Predsjednik